

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E. Sp. z o.o. - poprzednio F. Sp. z o.o. Spółki Komandytowej w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle

z udziałem W. S.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 21 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 833/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 21 listopada 2023 r. oddalił apelację E. Spółki z o.o. z siedzibą w S. (dalej jako płatnik składek), będącej następcą prawnym F. Spółki z o.o. Spółki Komandytowej, od wyroku Sądu

Okręgowego w Krośnie z dnia 25 lipca 2022 r. oddalającego odwołanie poprzednika prawnego płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle z dnia 22 marca 2021 r. stwierdzającej, że zainteresowany W. S. z tytułu umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek nie podlega ustawodawstwu polskiemu w okresie od dnia 16 lutego do dnia 3 kwietnia 2017 r., ze względu na podleganie ustawodawstwu niemieckiemu i wycofującej jednocześnie zaświadczenie A1 potwierdzające, że w tym okresie zastosowanie do zainteresowanego znajdowało ustawodawstwo polskie.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną Sądu Okręgowego, że skoro zainteresowany zawarł dwie umowy zlecenia z jednym zleceniodawcą, tj. F. i na ich podstawie pracował w spornym okresie wyłącznie w Niemczech, a wspólnicy tej firmy nie wykazali, aby prowadzili jakąkolwiek znaczącą dochodowo działalność gospodarczą na terenie Polski, uzyskując przychody za lata 2017-2018 wyłącznie z działalności prowadzonej na terenie Niemiec, to nie można uznać, że do zainteresowanego ma zastosowanie ustawodawstwo polskie w oparciu o art. 12 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 3a czy o art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, s. 1 ze zm., dalej jako rozporządzenie nr 883/2004). Zleceniodawca zainteresowanego nie prowadził bowiem na terenie Polski „znaczej działalności”, o której mowa w art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, zaś zainteresowany nie był osobą, która „normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich”, czego wymaga art. 13 ust. 1 tego rozporządzenia. Skoro zainteresowany nie wykonywał pracy w Polsce, ale wyłącznie na terenie Niemiec, to nie może podlegać przepisom ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497 ze zm., dalej jako ustawa systemowa), gdyż nie spełnia kryterium przewidzianego w tej ustawie do objęcia systemem zabezpieczenia społecznego w Polsce, jakim jest rzeczywiste świadczenie pracy, a tylko w takiej sytuacji miałby zastosowanie art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w

sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, s. 1 ze zm., dalej jako rozporządzenie nr 987/2009).

Płatnik składek zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, przez ich niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez zainteresowanego ustawodawstwu polskiemu, mimo że jak wynika z umów zlecenia zawartych z poprzednikiem prawnym skarżącego oraz ze spółką z nim powiązaną zainteresowany był zatrudniony na podstawie umów zlecenia zawieranych w Polsce według prawa polskiego, a znaczna część pracy w Polsce miała być wykonywana w Polsce za wynagrodzeniem wypłacanym na rachunek bankowy zainteresowanego w Polsce, stąd bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia zainteresowany podlegał już ustawodawstwu państwa członkowskiego (Polski), w którym siedzibę ma jego pracodawca (zleceńodawca), czyli ustawodawstwu polskiemu, a dopiero później został oddelegowany do pracy za granicą na okres krótszy niż 24 miesiące.

Z ostrożności procesowej, w razie stwierdzenia, że zainteresowany nie był pracownikiem delegowanym w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, skarżący zarzucił również naruszenie: 1) art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004, przez jego niezastosowanie, mimo że powinien on być zastosowany w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją zainteresowany normalnie wykonywał pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, mając miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziby jego obu pracodawców znajdują się w Polsce; 2) art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 987/2009, przez jego niezastosowanie, mimo że powinien on być zastosowany w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją zainteresowany na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych dwóch pracodawców, których siedziby znajdują się w Polsce; 3) art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr 987/2009, przez jego niezastosowanie, mimo że przy uwzględnieniu wskazanego w tym

przepisie kryterium orientacyjnego wynagrodzenia zainteresowany otrzymywał całość wynagrodzenia od polskich pracodawców, na rachunek bankowy w Polsce, a zatem wykonywał znaczną część pracy w Polsce; 4) art. 11 ust. 3a rozporządzenia nr 883/2004, przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowany w spornym okresie nie podlegał ustawodawstwu polskiemu, podczas gdy zgodnie z ustalonym w sprawie stanem faktycznym w spornym okresie zainteresowany na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych dwóch pracodawców, którzy mieli siedziby w Polsce, czyli zamiast tego przepisu powinien zostać zastosowany art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004; 5) art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, przez jego niezastosowanie, mimo że zainteresowany podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca zatrudniony przez na obszarze Polski na podstawie umowy zlecenia zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się w Polsce.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że „za oczywistą zasadności skargi przemawiają naruszenia prawa materialnego, polegające na bezpodstawnym niezastosowaniu właściwych przepisów, a także na niewłaściwym zastosowaniu takich przepisów, które w ustalonym stanie faktycznym nie powinny znaleźć zastosowania”, konsekwencją czego było pozbawienie zainteresowanego prawa do ubezpieczenia społecznego w Polsce, chociaż jako pracownik podmiotów mających siedzibę w Polsce podlegał on ustawodawstwu polskiemu, a „podstawą prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie powinny być przepisy art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009”, gdyż „istnieją wszelkie przesłanki do uznania zainteresowanego (...) za pracownika delegowanego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004”. Nawet gdyby uznać, że zainteresowany nie był pracownikiem delegowanym to „i tak podlegał ustawodawstwu polskiemu. Konkluzja ta wynika z następujących przesłanek, stanowiących kolejne podstawy kasacyjne”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi oraz o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej merytorycznego rozpoznania.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że skarżący, który powołuje się na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁴ § 1 pkt 2 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r.,

IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Ponadto oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia podstaw kasacyjnego zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), które ewidentnie uzasadniały uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Strona skarżąca jest w tym zakresie zobowiązana do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, gdyż o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Dodatkowo należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Stąd w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że wniesiona skarga nie zawiera żadnego wyводу prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona, zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący jedynie ogólnikowo powołuje się na oczywisty charakter naruszenia dotyczącego przepisów prawa materialnego „stanowiących kolejne podstawy kasacyjne”. Tymczasem o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860 czy z dnia 14 października 2021 r., I PSK 122/21, LEX nr 3335475). Na etapie „przedsądu” badaniu nie podlegają podstawy kasacyjne, a więc przez ich pryzmat nie ocenia się jurydycznej siły argumentów wskazanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2020 r., III PK 106/19, LEX nr 3223639). Ponadto skarżący nie przedstawia żadnej argumentacji wskazującej, że wymienione w podstawach skargi kasacyjnej przepisy zostały naruszone w sposób kwalifikowany, widoczny na pierwszy rzut oka. W rzeczywistości argumentacja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do polemiki z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez Sąd drugiej instancji skoro oczywistej zasadności naruszenia powołanych w podstawach skargi przepisów prawa materialnego upatruje w ich niezastosowaniu do okoliczności niniejszej sprawy, które skarżący ocenia odmiennie niż Sąd Apelacyjny, a *de facto* samodzielnie dokonuje odmiennych ustaleń stanu faktycznego, według których na podstawie spornych umów zainteresowany wykonywał pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, w tym w Polsce, dla dwóch pracodawców mających siedziby w Polsce. Skarżący nie dostrzega więc, że wobec braku jakichkolwiek proceduralnych zarzutów kasacyjnych, które mogłyby podważyć miarodajne dla Sądu Najwyższego ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), w postępowaniu kasacyjnym wiążące były ustalenia zaskarżonego wyroku, że w spornym okresie zainteresowany wykonywał pracę najemną w jednym tylko państwie członkowskim, tj. w Niemczech, i to na rzecz jednego tylko podmiotu, który ponadto nie prowadził na terenie Polski „znaczej działalności”. Skarżący w istocie kwestionuje więc dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej i w żadnej mierze nie świadczy o tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Godzi się także zauważyć, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 czerwca 2024 r., III USKP 20/24 (niepubl.), rozpoznając skargę skarżącego odnośnie do innych zainteresowanych stwierdził, że zasadniczym warunkiem zastosowania art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 jest wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (wykonywanie równocześnie lub na zmianę jednej lub kilka odrębnych prac w dwóch lub więcej państwach członkowskich w tym samym lub kilku przedsiębiorstwach lub dla jednego lub kilku pracodawców - art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004). Ustalenie, że dana osoba wykonywała pracę na terytorium wyłącznie jednego państwa członkowskiego (a takie ustalenia poczynione zostały w rozpoznawanej sprawie odnośnie do zainteresowanego W. S.) wyłącza możliwość zastosowania art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 i tym samym niemożliwe jest ustalenie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówiono przyjęcia skargi do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]